

LUND
UNIVERSITY

När tomma löften rättfärdigas och mänskliga rättigheter glöms bort

En uppsats om fallen Mohamed El Zary och
Ahmed Agiza

Nathalie Jarlsmark

Mänskliga rättighetsstudier
Vårterminen 2012

Handledare: Dr. Olof Beckman

Abstract

The year is 2001 and its three months since the terrorist attacks in the United States took place. On Swedish soil are two Egyptian asylum seekers suspected of terrorism offenses in Egypt and in danger of being tortured if they be rejected.

The Swedish government is facing a choice: to take vigorous action in pursuit after terrorism or respect the values of human rights. After September 11 there was strong pressure to destroy terrorism. With the UN Security Council Resolution 1373 and the EU Framework Decision on combating terrorism in the EU in the back, Sweden chose to reject the men. In order not to violate the nonrefoulementprinciple they also made up diplomatic assurances by Egypt to assure the men not to be tortured or inhumanly treated. Unfortunately the plan didn't work out and Sweden violated international law. The purpose of this study is to investigate why Sweden's government acted like they did and get a picture of which consequences Sweden's acts resulted in, both for the two Egyptians, Mohamed El Zary and Ahmed Agiza, and for Sweden's international reputation. I also do a discourse analysis to see how the first reactions were and which discourse the newspapers followed or created and then I compare it to the discourse about security politics from the government.

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
Förkortningar	3
1 Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Avgränsningar.....	5
1.3 Teori.....	6
1.4 Metod och material	8
1.5 Begrepp	9
2 Bakgrund.....	13
2.1 Vad hände egentligen den 18 december 2001?.....	14
2.2 Livet i Masra Torafängelset i Kairo, Egypten.....	14
2.3 Den svenske ambassadörens besök	15
2.4 Den svenska regeringens beslut	16
2.5 Den nya säkerhetspolitiken.....	18
2.6 Sammanfattning och diskussion.....	21
3 Analys på Svergies främsta rikstidningars första skildring	25
3.1 Skildring av Sverige, bov eller hjälte?	25
3.2 Skildring av El Zary och Agiza, människor eller terrorister?	28
3.3 Sammanfattning och diskussion.....	29
4 Avslutning.....	30
4.1 Slutsatser	31
4.2 Avslutande Diskussion	32
Referenser	34
Litteratur	34
Konventioner, resolutioner, beslut och lagar	34
Övrigt referensmaterial.....	35

Förkortningar

AI	Amnesty International
CAT	U.N Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
CRSR	Convention Relating to the Status of Refugees
ECHR	European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms
EU	European Union
FN	Förenta Nationerna
HRW	Human Rights Watch
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
NGO	Non-Governmental Organization
SFS	Svensk författningslag
SÄPO	Svenska Säkerhetspolisen
UD	Utrikesdepartementet, Sverige
UN	United Nations
U.N.T.C	United Nations Treaty Collection

1 Inledning

Efter terrorattackerna i USA den 11 september 2001 trappades jakten på terrorister upp och det politiska klimatet hettade till på den internationella arenan angående frågan. Jakten på terrorister började i det närmaste likna en häxjakt där internationell rätt och mänskliga rättigheter sattes ur spel och där stater agerade terroristpolis på egen hand. Tortyr, kidnappningar och samarbete med diktaturer var helt plötsligt accepterat.

Något som kom att förvåna omvärlden var när Sverige som i internationella sammanhang annars kan identifiera sig med mänskliga rättigheter, blev en del i detta illegala tillvägagångssätt. Något som fått mycket uppmärksamhet såväl nationellt som internationellt är avvisningen angående två asylsökande egyptier som Sverige avvisade tre månader efter attackerna i World Trade Center och Pentagon. Detta på grund av att det kom till Sveriges företrädares vetskap att männen var efterlysta för terroristverksamhet i hemlandet Egypten. På basis av hemliga bevis tog regeringen som första och sista instans beslutet om att de två männen skulle avvisas och det med omedelbar verkan, trots att de riskerade att bli utsatta för tortyr vilket strider mot såväl nationell som internationell rätt.¹ Detta har fått till följd att Sverige idag är den stat som fällts flest gånger av FN:s kommitté mot tortyr då bland annat tortyrkonventionens *nonrefoulementprincip* har brutits.²

I den här uppsatsen kommer jag först och främst att försöka förstå hur de företrädande för Sverige resonerade när de agerade på det sättet de gjorde i fallen angående de två ovannämnda egyptierna vid namn Mohamed El Zary och Ahmed Agiza. Jag kommer sedermera göra en diskursanalys på de reaktioner som följde i några av Sveriges främsta rikstidningar efter det att fallet precis blivit känt.

¹ Human Rights Watch (HRW), *"Empty promises: "Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 34

² Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglös Land – Terroristjakt och Rättssäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 153

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att försöka bringa klarhet i hur företrädare för Sverige resonerade när de tog beslutet om att avvisa El Zary och Agiza tortyrkonventionen till trots och sedan se vilken uppfattning samhället kan ha bildat kring detta i form av en diskursanalys på Sveriges främsta rikstidningar och de reaktioner som finns redovisade i dess artiklar tiden precis efter det att fallen blev kända.

Frågeställningen har sin grogrund i frågan om diplomatiska garantier, vidare de är trovärdiga eller inte och om Sverige anser sig vara boven i dramat eller inte.

Ett land som Sverige som identifierar sig med mänskliga rättigheter och som genom diplomatiska garantier från en diktatur som är känd för tortyr, ändå väljer att bryta mot nonrefoulementprincipen måst ha gjort att omvärlden började tvivla på Sveriges respekt för de mänskliga rättigheterna. Vilka konsekvenser till följd av beslutet har uppstått såväl för El Zary och Agiza som för Sveriges internationella anseende?

1.2 Avgränsningar

Med tanke på uppsatsens omfång kommer denna uppsats endast fokusera på Sveriges del i ärendet och den bild av verkligheten som svensk media målat upp. Även om USA och Egypten också spelar viktiga roller kommer deras perspektiv och deltagande ej att bejakas förutom i de fall då Sveriges agerande ligger i direkt relation med dem.

Eftersom fallet tagit upp mycket plats i media under de senaste tio åren, är det svårt att inom den angivna tidsramen och storleksbegränsningen analysera alla dessa tio år så jag har valt att därför främst fokusera på det som blev de första reaktionerna och det som skrevs de första åren vad gäller just diskursanalysen på svenska rikstidningar, det handlar om åren 2001-2004.

Diskursanalysen kommer att bygga på de första artiklarna som skrevs efter det att fallen blivit kända.

Fallen kommer att diskuteras från och med den dagen beslut om deras avvisning togs och verkställdes. Synpunkter på asylprocessen i sig kommer inte att avhandlas då plats för detta inte finns.

1.3 Teori

Ämnet som diskuteras i denna uppsats är vida omdiskuterat och finns dokumenterat i ett antal rapporter från NGO:er och olika institutioner och har också verkat som underlag för många forskare och akademiker i deras artiklar. Gemensamt för alla rapporter som hamnat i mitt blickfång är att författarna är överens om att Sverige begått ett grovt brott mot internationell rätt och att deras handlande i fallen El Zary och Agiza strider mot de mänskliga rättigheterna.

För att få en mer samhällelig bild av fallet har jag valt att granska vad några av Sveriges största rikstidningar rapporterat om fallen den första tiden efter det att ärendet blev känt för omvärlden.

Jag kommer att utgå ifrån Laclau och Mouffes diskursteori där alla sociala fenomen om hur vi skapar verkligheten så som samhällen, grupper och individer ingår. Jag kommer exempelvis titta på hur språket används och vilka ord de valt att lägga krutet på.

Laclau och Mouffe menar att det är de politiska artikulationerna som avgör hur vi faktiskt handlar, tänker och därmed också hur vi skapar samhället.

Centrala punkter i analysen kommer vara makt och reproduktion. Begreppet makt står i diskursteorin i nära relation till politik och är ingenting som en individ kan utöva över en annan, utan är det som frambringar det sociala i det hela. Makt understryker kontingensen i vår sociala omvärld då diskurser alltid bara är tillfälliga fixeringar.³ Om en viss grupp individer exempelvis identifierar sig som "invandrare" är det för att det skett en tillfällig tillslutning där andra identifikationsmöjligheter så som exempelvis kön har uteslutits. Man identifierar sig och klassas in i olika diskurser på grund av att andra diskurser uteslutits. Gör man ett aktivt val betyder det också att man väljer bort någonting annat.

Jag kommer att titta närmare på vilka mönster som finns i det som är skrivet. En läsare reproducerar det han läser och den makt media har, har stor påverkan på hur samhället ser ut. Liksom en människa identifierar sig med en viss grupp och på sätt stängs ute från en annan, gör tidningarna också när de väljer hur de vinklar sina artiklar. Man

³ Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (Svensk översättning: Sven-Erik Torhell), *Diskursanalys som teori och metod*, Svensk utgåva: Lund: studentlitteratur 2000, 40-46

rapporterar inte bara verkligheten utan man hjälper även till att skapa den.⁴ På så sätt blir det media skriver för många synonymt med verklighet.

Laclau och Mouffe menar att begreppet makt i diskursteorin är det som ger oss den kunskap vi har och våra identiteter och de relationer vi har till varandra som grupper eller individer.⁵ Diskursen kan därmed bidra till stora grupperingar även om den är kontingent, det vill säga given vid en viss tidpunkt men att den kunde varit annorlunda.

Det som skrevs precis efter det att Mohamed El Zary och Ahmed Agiza avvisats var med andra ord givet vid den tidpunkten men kunde varit annorlunda. Jag skall analysera huruvida diskursen i Sveriges främsta rikstidningar såg ut som en första reaktion på regeringens beslut om att avvisa El Zary och Agiza.

Jag kommer vidare att använda mig av Jesper Strömbecks teori om att media har väldigt stor politisk makt⁶. I en demokrati som Sverige är alltid människorna centrala vad gäller deras åsikter, attityder och beteenden. Ingen offentlig makt kan således heller inte utövas i längden så till vida den inte får ett aktivt eller passivt stöd från allmänheten. Det görs klart och tydligt i den svenska regeringsformens första paragraf där man skriver att all offentlig makt utgår från folket.⁷ Genom media fodras såväl politikens behov av aktörer, som aktörernas behov av politiken. Utan media hade i stort sett hela världen levt i ovisshet om vad som sker inne på den politiska arenan, men tack vare medierna har vi ett forum där beslutsfattarna och deras beslut kan granskas och komma till människors kännedom och på så sätt har media väldigt stor makt.⁸

⁴ Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (Svensk översättning: Sven-Erik Torhell), *Diskursanalys som teori och metod*, Svensk utgåva: Lund: studentlitteratur 2000, 15

⁵ Ibid, 45

⁶ Strömbeck, Jesper, *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*, Stockholm: SNS förlag 2009, 10

⁷ Ibid, 30

⁸ Ibid, 10

Likaså verkar media som underlag för politiken då politikerna kan orientera sig kring vad allmänheten anser om samhällsordningen. För att citera Jesper Strömbäck:

"Om kunskap är makt, och kunskap bygger på information, då har alltid de som kan påverka informationen och vilka den sprids till möjlighet att utöva makt".⁹

Genom den stora makt media har kan man se hur de skapar en diskurs och sedan hur den efterlevs och tas emot. Utifrån ett perspektiv om politisk makt i media ska jag se hur detta kan ha bidragit eller gett konsekvenser å El Zary, Agiza och Sveriges vägnar.

1.4 Metod och material

I första delen beskriver jag fallen huvudsakligen utifrån SVT:s "Uppdrag Granskning Egyptenaffären: Brevet från Mubarak" och två kritiska rapporter från Human Rights Watch (HRW) angående diplomatiska garantier, där fallen om El Zary och Agiza finns med som exempel. Detta för att måla upp den komplexa situationen som Sverige stod inför när det fattade beslutet om att avvisa männen. Sedermera försöker jag förstå mig på företrädarna för Sverige som fattade beslutet genom att titta på hur begreppet säkerhetspolitik utvecklats sen Kalla kriget och vad det nu innefattar. Detta har jag gjort till största del med hjälp av Janne Flyghed och Magnus Hörnqvists bok "Laglöst Land – terroristjakt och rättssäkerhet i Sverige" som innefattas av olika texter skrivna av jurister, kriminologer, människorättsexperter och freds- och konfliktforskare. Vad gäller kapitlet angående säkerhetspolitik är det främst Janne Flygheds egen text "Den hotfulla säkerheten" som bejakas.

Jag har även tagit hjälp av vad som i fallet räknas som aktuella konventioner, resolutioner och lagar. Bland annat FN:s konventioner; CAT, ICCPR, CRSR, säkerhetsrådets resolution nr 1373 och Sveriges Utlänningslag och Sekretesslag. Lagen angående sekretess är benämnd som den tidigare gällande lagen och inte som Offentlighets- och sekretesslagen som den idag heter. Detta eftersom den då gällande lagen var Sekretesslagen.

Annat viktigt material har varit akademiska artiklar där diplomatiska garantier visat sig

⁹ Strömbäck, Jesper, *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*, Stockholm: SNS förlag 2009, 13

vara ett populärt ämne att skriva om, och fallen El Zary och Agiza visat sig vara populära skräckexempel på vad som kan ske när dessa verkställs. Avsnittet avslutas med en sammanfattning och diskussion.

Jag har funnit viss problematik i att hitta nya vägar att gå när generellt sett alla akademiska texter och artiklar som skrivits om ämnet har samma kritiska inställning till diplomatiska garantier och Sveriges agerande. Förfarandet hade blivit mer spännande om jag hittat en text som såg på fenomenet diplomatiska garantier annorlunda.

Efter att ha bringat klarhet i vad fallet egentligen handlar om görs en diskursanalys på svensk medias främsta rikstidningar Aftonbladet, Expressen, Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter och Sydsvenskan. Jag tittat på hur de har valt att framställa både Sveriges agerande och El Zary och Agiza som personer.

Media är till stor del människors medel till vad som händer i omvärlden och har därmed mycket makt genom hur de väljer att vinkla olika nyheter. Följderna av vad som skrivs kan bli väldigt påtagliga. Även diskursanalysen följs av en sammanfattning och diskussion innan det är dags för slutsats och avslutande diskussion där jag redovisar de svar jag kommit fram till på mina frågor.

1.5 Begrepp

Det är ett litet antal betydelsefulla begrepp som kommer att återkomma i denna uppsats. Några av dem behöver ytterligare definitioner och förklaringar så här följer en kort beskrivning till de mest centrala begreppen.

Diplomatiska garantier

Diplomatiska garantier är ett formellt löfte från staten som den avvisade personen skall avvisas till. Löftet är att denne inte ska utsättas för tortyr eller annan inhuman behandling eller bestraffning. Poängen med diplomatiska garantier är att exkludera risken för tortyr av den avvisade och på så sätt samtidigt göra avvisningen laglig vilket den enligt internationell rätt annars inte skulle vara.¹⁰

¹⁰Skoglund, Lena, "Diplomatic Assurances Against Torture – An Effective Strategy? A Review of Jurisprudence and Examination of the Arguments", *Nordic Journal of International Law*, 10/2008, Vol. 77, Nr. 4, pp. 319-364, 320

När och om diplomatiska garantier ska få användas är vida omdiskuterat.

Dem vars högsta prioritering är mänskliga rättigheter menar att diplomatiska garantier mot tortyr borde ratas helt medan vissa stater ser dem som ett effektivt medel till att avvisa icke-medborgare utan att de bryter mot internationell rätt.¹¹ Ofta kommer garantierna från länder som annars är kända för att bedriva tortyr och annan inhuman behandling och bestraffning.¹²

Efter 11 september har diplomatiska garantier artat sig till att bli ett sätt för stater att avvisa personer som misstänks för terroristverksamhet och av anledning att garantierna kommer från stater kända för utövande av tortyr i kombination med lättvindiga misstankar om terroristverksamhet har många människorättsorganisationer ställt sig kritiska till idén.

Till formen är garantierna oftast formellt skrivna löften från en regering till en annan men det har också hänt att löften ges muntligt.¹³

Non-refoulement

Det diplomatiska garantier ofta strider mot är non-refoulementprincipen som bland annat finns att tyda i art. 3 i FN:s tortyrkonvention (CAT). I den står nämligen följande:

" 1. Ingen konventionsstat skall utvisa, återföra eller utlämna en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han skulle vara i fara för att utsättas för tortyr.

2. För att fastställa huruvida sådan anledning föreligger, skall de behöriga myndigheterna beakta alla hänsyn av betydelse, vari i förekommande fall även skall inbegripas förekomsten i den berörda staten av ett konsekvent handlingsmönster av grova, uppenbara eller talrika kränkningar av de mänskliga rättigheterna."¹⁴

¹¹ Skoglund, Lena, "Diplomatic Assurances Against Torture – An Effective Strategy? A Review of Jurisprudence and Examination of the Arguments", *Nordic Journal of International Law*, 10/2008, Vol. 77, Nr. 4, pp. 319-364, 324

¹² Ibid, 332

¹³ Ibid, 334

¹⁴ U.N.T.C, Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT), New York 10 december 1984, art. 3

Förbudet mot tortyr brukar ses som jus cogens, en av de mest fundamentala delarna i internationell rätt.¹⁵ Förbudet finns att tyda i flera artiklar och inte bara i CAT. Förbudet nämns även i ICCPR, art. 7¹⁶, i ECHR art. 3¹⁷, i CRSR art. 33¹⁸ och i vår Utlänningslag och Lagen om särskild utlänningskontroll¹⁹. Att förbudet återkommer på så många ställen visar tydligt på tyngden av non-refoulementprincipen och det är absolut.

Syftet med non-refoulementprincipen kan man ironiskt nog säga är detsamma som syftet med diplomatiska garantier, att se till att individer inte utsätts för tortyr, dock gör dessa två det på helt olika sätt; *Non-refoulementprincipen* genom att man inte ska avvisa individer till länder där de riskerar att utsättas för tortyr, och *diplomatiska garantier* för att man ska kunna avvisa individer till länder där tortyr förekommer, men undvika att detta sker just den aktuella individen.

Non-refoulementprincipen står för kort och gott för förbudet att avvisa någon till ett land där denna löper stor risk att utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och principen får inte tillämpas annorlunda på en individ på grund av att denne är misstänkt för inblandning i terroristverksamhet²⁰.

¹⁵ Skoglund, Lena, "Diplomatic Assurances Against Torture – An Effective Strategy? A Review of Jurisprudence and Examination of the Arguments", *Nordic Journal of International Law*, 10/2008, Vol. 77, Nr. 4, pp. 319-364, 324

¹⁶ U.N.T.C International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), New York 16 december 1966, art. 7

¹⁷ European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR) Rom 4 juli 1950, art. 3

¹⁸ U.N.T.C Convention Relating to the Status of Refugees (CRSR), Genève 28 juli 1951, art. 33

¹⁹ Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglös Land – Terroristjakt och Rättssäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 153

²⁰ Gray, Kevin R, "Expulsion of suspected terrorists-obligation of non-refoulement-absolute prohibition of torture and inhuman or degrading treatment", *The American Journal of International Law*, 07/2008, Vol. 102, Nr. 3, pp. 616-622, 616

Sekretess

Om det kan tänkas att förbindelserna mellan Sverige och en annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i en annan stat eller statslös stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller om uppgifter görs offentliga som på något sätt skadar landet gäller sekretess för att förhindra detta.²¹ Man gör information otillgänglig för situationer och individer som kan tänkas använda den till fel syften.

Sekretess är till för uppgifter som angår rikets försvar och verksamhet som är till för rikets försvar. Den gäller för sådan information som om den offentliggörs, antas riskera landets försvar eller på något annat sätt hota landets säkerhet.²²

Säkerhetsrisk

En säkerhetsrisk anses vara något eller någon som hotar rikets säkerhet, exempelvis en person som befaras till brottslighet som innefattar hot, våld eller tvång för politiska syften.²³

Personer som befaras vara inkluderade i terroristnät eller i terroristverksamhet faller under "säkerhetsrisk" då de kan vara ett hot mot rikets säkerhet och även andra staters säkerhet.²⁴

²¹ SFS 1980:100. Kap. 2, 1 § (numera Offentlighets- och Sekretesslag 2009:400))

²² Ibid.

²³ Sandesjö, Håkan & Wikrén, Gerhard, *Utlänningslagen med kommentarer*, 6 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik, 1999, 204

²⁴ Lag 1996:1649 om ändring i lagen 1991:572, 1 §

2 Bakgrund

Efter terroristattacker i USA den 11 september 2001 startades ett krig mot terrorismen där mänskliga rättigheter ej ansågs vara en viktig prioritering. Bushadministrationen ställde ett ultimatum i att säga "antingen är ni med oss eller med terroristerna".²⁵ Sverige liksom många andra länder valde att ställa sig på USA:s sida och blev därmed en del i amerikanernas illegala spel mot terrorismen.²⁶ I vad som kom att bli en häxjakt accepterades helt plötsligt tortyr, kidnappningar och samarbete med diktaturer. Mänskliga rättigheter var därmed helt satta ur spel.

Något som fått stor uppmärksamhet är fallen angående två egyptier som Sverige avvisade till Egypten trots att de två männen riskerade att utsättas för tortyr, vilket strider mot bland annat FN:s tortyrkonvention.²⁷

Männen, vid namn Mohamed El Zary och Ahmed Agiza, accepterades ej flyktingstatus baserat på hemliga bevis om att de skulle ha haft koppling till islamistiska grupper som haft en hand med i terroristverksamhet. De hemliga bevisen var det endast SÄPO som sett och de hemlighöll dem för både männen och deras advokater. Männen gavs ingen chans att överklaga beslutet om att de skulle avvisas då avvisningen fullgjordes samma dag som beslutet togs, vilket strider mot såväl nationell som internationell rätt.²⁸ För Sveriges del har detta resulterat i att ärendet blivit kallat den största politiska skandalen på årtionden och trots Sveriges höga standard när det kommer till mänskliga rättigheter, är Sverige den stat som fällts flest gånger av FN:s kommitté mot tortyr.

²⁵ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011
<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>

²⁶ Ibid.

²⁷ U.N.T.C Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT), New York 10 december 1984, art. 3

²⁸ Human Rights Watch (HRW), "Empty promises:" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 34

Detta på grund av fall i denna dager, där Sverige envisas med att avvisa asylsökande som riskerar att utsättas för tortyr den dagen de återvänder till sitt hemland.²⁹

2.1 Vad hände egentligen på Bromma flygplats 18 december 2001?

Det hela tog sin början den 18 december 2001 på Bromma flygplats. Ett civilt plan landade och ut kom sju CIA agenter och två personer ur Egyptens underrättelsetjänst. På flygplatsen tar CIA över SÄPO och behandlar männen inhumant i form av misshandel och intima kränkningar så som att de klipper upp deras kläder, ger dem stolpilller och klär på dem kläder som gör det svårt för dem att andas. Därefter spänner de fast dem i obekväma positioner på planet som skall ta dem tillbaka Egypten.³⁰ CIA tar alltså över en svensk avvisning som svensk polis skulle stå för. Av SÄPO och den svenska polisen får endast en polisman och en tolk följa med på planet. Det som hände under resan och på Bromma flygplats har berättats av El Zary och Agiza och deras berättelser stämmer överens med JO:s undersökning, i vilken man kommer fram till att behandlingen av männen klassas som olaglig.³¹

Tidigare under dagen hade den svenska regeringen fattat beslutet om att avvisningen skulle verkställas. Att avvisningen verkställs samma dag strider mot både nationell och internationell rätt då männen inte hinner få någon möjlighet till överprövning.³²

2.2 Livet i Masra Torafängelset i Kairo, Egypten

Väl i Egypten fördes Agiza och El Zary till väldigt små fängelseceller där de nekades nödvändig mediciner efter övergreppen på vägen dit.³³ I fängelsecellerna fick de sitta med ögonbindel på sig under dygnets alla timmar. De har berättat om hur de varje kväll

²⁹ Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglöst Land – Terroristjakt och Rättssäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 153

³⁰ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>)

³¹ Ibid.

³² Human Rights Watch, "Empty promises:" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 34

³³ Human Rights Watch (HRW), *Still at Risk: Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, April 2005 vol. 17 No. 4(D), 60

förhördes och torterades fram till gryningen under hela två månaders tid.³⁴ Till sin hjälp hade förhørsledaren alltid en läkare så att tortyren aldrig gick såpass långt att männen bragtes om livet.

I tortyren ingick bland annat elchocker. Inte nog med att de torterades fysiskt så blev de också hotade med att om de inte erkände skulle deras familjer råka illa ut.³⁵

Bland annat hotades dem med att våldtäkt skulle drabba både deras familjemedlemmar och dem själva.

De upplevde aldrig att CIA var närvarande vid förhören men de förstod att det var CIA som försåg förhørsledaren med frågor utifrån frågornas innehåll som handlade om 11 september och al-Qaida. De uppfattade det som att det i själva verket var amerikanernas förhör och inte egypternas intressen som uppmärksammades.³⁶

2.3 Den svenske ambassadörens besök

I de diplomatiska garantierna som Sverige fick från Egypten formulerades ingenting om att Sverige skulle få tillgång att träffa männen i fängelset, dock verkar det ändå som att man var överens med de egyptiska myndigheterna om detta i förväg.³⁷

Den svenske ambassadörens besök var inplanerade och inför besöken förflyttades därför El Zary och Agiza till ett annat fängelse där de fick äta upp sig, tvätta sig och ta på sig nya parfymerade kläder, allt för att ge ett sken av att de diplomatiska garantierna efterlevdes.³⁸ Inget av de kommande mötena som i princip hölls på månatlig basis, kom att vara privata. Mötena hölls på fängelsedirektörens kontor med många deltagande och aldrig i männens egna celler. Det fick den svenska ambassadören inte lov till.³⁹ Något som borde fått varningsklockorna att ringa kan tyckas.

Då mötena var övervakade vågade männen inte avslöja all den tortyr de utsatts för, men de berättade om det som hänt på Bromma flygplats och på planet på väg till Egypten.

³⁴ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>)

³⁵ Human Rights Watch (HRW), *Still at Risk: Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, April 2005 vol. 17 No. 4(D), 60

³⁶ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011

³⁷ Human Rights Watch (HRW), *"Empty promises:" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 34

³⁸ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011

³⁹ Human Rights Watch, *"Empty promises:" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, 2004, 35

Efter ambassadörens besök fördes El Zary och Agiza tillbaka till fängelset där internationell lag totalignorerades och tortyr var deras vardag.⁴⁰

2.4 Den svenska regeringens beslut

Regeringen pekade ut männen som terrorister men utan att visa på några direkta bevis. I stället hänvisade man till att bevisen var hemliga och under sekretess då de kom från källor i form av amerikansk och egyptisk underrättelsetjänst.⁴¹

Den svenska regeringen påstod och ansåg att El Zary och Agiza "var ett hot mot den nationella säkerheten".⁴² Beslutet om avvisning av männen följdes av diplomatiska garantier från den egyptiska regeringen, regeringen från ett land som annars är känt för sina tortyrmeter. I dessa garanterades att männen inte skulle bli dömda till döden eller utsatta för tortyr eller annan inhuman behandling när de återvände till Egypten, samt att de skulle få rättvisa rättegångar och att Agiza skulle få en ny rättegång eftersom han 1999 blivit dömd *in absentia*, det vill säga i sin frånvaro, i en militärrättegång vilka sällan följer internationell standard.⁴³

I en rapport till UD från den svenske ambassadören i Kairo efter ett möte med El Zary och Agiza, nämns information om hur de blivit inhumant behandlade men regeringen valde att undanhålla att informationen funnits i deras blickfång för männen, deras advokater, media och även för FN. I en annan rapport avslöjas att Mubarak i egen hög person har bett om att skicka ett brev där han personligen tackar den svenska regeringen och vill "i varma andalag förmedla den egyptiska regeringens stora tacksamhet gentemot den svenska för dess rakryggade agerande i detta ärende". Detta är ett hemlighetsstämplat avsnitt som regeringen sedermera tog bort för att diktatorns tack skulle förbli hemligt.⁴⁴

⁴⁰ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>)

⁴¹ Ibid.

⁴² Skoglund, Lena, "Diplomatic Assurances Against Torture – An Effective Strategy? A Review of Jurisprudence and Examination of the Arguments", *Nordic Journal of International Law*, 10/2008, Vol. 77, Nr. 4, pp. 319-364, 324

⁴³ Human Rights Watch (HRW), "Empty promises:" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 34

⁴⁴ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011

Det var länge hemligt vem det egentligen var som Sverige gjorde förhandlingar med i Egypten och vem det var som skrev under de diplomatiska garantierna men det har i efterhand kommit fram att det var Omar Suleiman, chef för den egyptiska underrättelsetjänsten och Mubaraks rådgivare som stod bakom underskriften. Suleiman stod i nära kontakt med CIA, något som Sverige påstår sig vara omedvetna om.⁴⁵

Några dagar innan avvisningen av männen verkställdes hade UD skickat dåvarande satssekreteraren Gun-Britt Andersson till Egypten för att förhandla fram en deal.⁴⁶

Detta resulterade i de garantier Sverige därefter fick.

Svenska myndigheter klargjorde att de litade på garantierna de fick från Egypten och att de verkade som garanti för säkerhet i enlighet med internationell rätt.⁴⁷ Något som visade sig vara fel.

Hans Dahlgren, UD:s kabinetssekreterare sa att man inte riktigt visste om den egyptiska regeringen följt garantierna som angivits, att anklagelser om att de brutits förekommit och att männen utsatts för misshandel som inte var tillåten enligt garantierna, men att den egyptiska regeringen själv förnekar detta.⁴⁸

Detta talar tydligt om att diplomatiska garantier inte är några garantier att lita på utan att det snarare fungerar som en illegal utväg, ett kryphål i den internationella rätten i jakten på terrorister. Det visar också på en ovilja när det kommer till Sveriges ansvar att se efter så att garantierna faktiskt följs. Så hur kom det sig att Sverige ändå valde denna "utväg"?

⁴⁵ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>)

⁴⁶ Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglöst Land – Terroristjakt och Rättssäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 158

⁴⁷ Human Rights Watch, "Empty promises:" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 34

⁴⁸ Human Rights Watch (HRW), *Still at Risk: Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, April 2005 vol. 17 No. 4(D), 62

2.5 Den nya säkerhetspolitiken

Efter Kalla krigets slut och Sovjetunionens fall var ett hot inte längre begränsat till att vara ett militärt sådant.⁴⁹

Man började tala om den "breddade hotbilden" som innebar att hoten nu kunde komma ifrån vilket håll som helst och vara icke-militära.⁵⁰ Man kan säga att fokus flyttades ifrån spänningarna som funnits mellan öst och väst under Kalla kriget, till de hot som kunde finnas mitt ibland oss och dyka upp när som helst.

Den breddade hotbilden fanns med som diskussionsunderlag i försvarsberedningens rapport 1996. I den menar man att Kalla krigets slut, Sovjetunionens fall och medlemskapet i EU hade bildat ett mycket stabilare läge för Sverige rent säkerhetspolitiskt, då det militära hotet var borta.

Dock kom säkerhetsbegreppet att utvecklas till att omfatta allt som kunde tänkas komma att påverka vår nationella säkerhet. Därmed utvidgades säkerhetsbegreppet i totalförsvaret 1996, till att innefatta även de risker och hot som kom vid sidan av militära angrepp så som internationella kriser och konflikter som skulle kunna påverka Sverige. Detta betyder att säkerhetsbegreppet inte längre bara handlade om krig och kriminalitet utan om alla typer av så kallade "ordningsstörningar". Nu ingick även migrationsrörelser, nationalism, etniska och kulturella konflikter och terrorism i hotbilderna. Det resulterade i att gränserna blev flytande när ett hot kunde innefatta nästan precis vad som helst.

Detta i sin tur innebar att det skett en övergång från militära hot till civila hot där det blev problematiskt att hitta källan till hotet då det inte längre grundade sig på geografisk basis utan kunde finnas mitt ibland oss.

I och med de nya hotbilderna blev det nya säkerhetsbegreppet otydligare. Det kom att innefatta svagare beskrivningar av vad som skulle bekämpas och bidrog till att hoten blev fler och av mildare sort.

Såväl nationellt som internationellt har man förgäves försökt enas kring vad dessa begrepp egentligen står för. Oenigheten har följts av drastiska konsekvenser när det

⁴⁹ Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglös Land – Terroristjakt och Rättsäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 74

⁵⁰ Ibid.

kommer till personlig integritet och frågor speciellt rörande mänskliga rättigheter.⁵¹ Det var det här som drabbade El Zary och Agiza.

Det som man oftast är ute efter att försvara och som är ett av de vanligare hotobjekten är "rikets säkerhet". Någon vidare definition om vad "rikets säkerhet" egentligen innebär finns sålunda inte men det kan innefatta såväl den "yttre säkerheten för det nationella oberoendet som den inre säkerheten för det demokratiska statsskicket". Poängen med hotbilderna är att skapa en god beredskap eller ett stabilt försvar mot det som kan komma att hända, de är konstruktioner av hot som kan komma att inträffa i framtiden men problematik uppstår då de oftast presenteras som verkliga hot. Terrorism är ett sådant typ av hot. Statsmakten menar att det krävs god beredskap mot terrorism eftersom det riskerar att innebära svåra påfrestningar för landet, det vill säga något som är i behov av snabba beslut och välutvecklade insatser från flertalet instanser. Dock är även den fulla betydelsen för detta aningen oklart och det är risk för att det orsakar godtycke.

Eftersom terrorism har kommit att bli det mest använda begreppet inom de nya hotbilderna har det lett till att arbetet mot terrorism intagit status som högprioriterat både nationellt och internationellt, speciellt efter 11 september 2001. Hela processen från hotbild till verkligt hot där terrorism är inblandat, är inbakat i en dimma. Även begreppet "terrorism" är föga definierat vilket gör att man kan arbeta med de motåtgärder som man idag gör mot terrorismen. Man målar upp en bild av att fienden kan finnas överallt. Anledningen till att man målar upp den här bilden av det ständiga hotet om en terrorattack är att man diskuterat huruvida man kan göra sig så oattraktiv som möjligt för just terroristerna. Antingen om man skall satsa på ett synligt skydd/försvar eller ett osynligt. Satsar man på det synliga kan det innebära att terroristerna ser det som ett prestigefyllt mål och gör man det osynligt blir man ett lätt offer.⁵² Man är helt enkelt aldrig säker i en diskurs som denna och den ständiga hotbilden är ett faktum.

⁵¹ Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglös Land – Terroristjakt och Rättsäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 73-78

⁵² Ibid, 79-84

I europarådets rambeslut från 2002 angående bekämpande av terrorism inom EU, står det i artikel 1.1 att "varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga"⁵³, och så följer en lista på situationer som kan tolkas som terrorbrott, dock finns inte heller här någon vidare definition av vad terrorism egentligen betyder och det kan tolkas som att man i stort sett kan terrorisera vilket brott som helst så till vida det är ett straffbelagt brott i alla medlemsstater.⁵⁴

Det hela verkar i slutändan gå ut på att man genom att terrorisera ett brott, kan utfärda högre straff. Med andra ord utdöma högre straff för brott som ingen riktigt kan definiera vad det är.

I Riksdagens protokoll 2003/04:128 ger dåvarande utrikesminister Laila Freivalds svar på interpellationerna 2003/04:517, 541 och 551 om rättssäkerheten för terroristanklagade. Hon säger att besluten om avvisning skedde på grund av att det fanns information om att de båda männen haft ledande befattningar i en egyptisk terrororganisation och att det nu fanns uppgifter om att de var i full färd med att inrätta en terrorisminriktad verksamhet även i Sverige.⁵⁵ Redan där talade starka skäl för avvisning eftersom FN:s säkerhetsråds resolution nr 1373, som blivit ett resultat av 11 september, uppmanar stater att inte ge skydd åt dem som planerar, stödjer, finansierar eller begår terroristhandlingar.⁵⁶ Resolutionen blev därmed sedermera också ett resultat av den nya utvecklade säkerhetspolitiken som låg till grund för att El Zary och Agiza blev avvisade som terroristmisstänkta.

Vidare talar Laila Freivalds om att diplomatiska garantier inte är särskilt förekommande och att Europadomstolen inte har haft några grundläggande invändningar mot de två fall som tidigare prövats angående garantier, utan att den endast har haft synpunkter på hur de utfärdats och möjligheten att följa upp dem.

⁵³ Europarådets rambeslut av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism inom EU (2002/475/RIF)

⁵⁴ Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglöst Land – Terroristjakt och Rättssäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003, 85

⁵⁵ Riksdagens protokoll 2003/04: 128, tisdag den 15 juni, http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Kammaren/Protokoll/Riksdagens-protokoll-2003041_GR09128/ Besökt: 2012-05-28

⁵⁶ United Nations Security Council Resolution 1373, 28 september 2001

Hon menar att hon därmed inte ser några avgörande invändningar mot att garantier i vissa fall används i ärenden angående avvísning. Samtidigt säger hon att om det inte fanns en minsta misstanke om vad som sker i Egypten, hade garantierna inte behövts.⁵⁷

Den svenska regeringen ansåg att det borde tillsättas en opartisk och oberoende utredning som skulle bringa klarhet i fallen vad gäller uppgifterna om tortyr. Om det skulle visa sig att de egyptiska männen blivit utsatta för tortyr, anses Egypten ha brutit sina löften och att i så fall anklaga Sverige för att vara en del av detta ansåg Freivalds vara orimligt. Det var inte Sverige utan Egypten som inte respekterat uppgörelsen och det borde därför vara de som står ansvariga för det brott som begåtts mot avtalet.⁵⁸

Båda männen har tagit sina fall till andra forum. Agiza har lämnat in en individuell ansökan till FN:s kommitté mot tortyr och El Zary har lämnat in en ansökan till Europeiska Domstolen för de Mänskliga Rättigheterna.⁵⁹

2.6 Sammanfattning och diskussion

El Zary satt två år i egyptiskt fängelse utan rättegång medan Agiza dömdes till 25 år i en militärrättegång. Dock förkortades straffet sedan till 15 år efter ingripande av de svenska myndigheterna.⁶⁰

Agizas så kallade rättegång hölls i april 2004 och El Zary släpptes ut ur fängelset i oktober 2003.⁶¹ Det betyder att de båda två satt i fängelse i två år utan några som helst rättigheter. Det dröjde med andra ord inte länge förrän de diplomatiska garantierna från Egyptens sida, var ett minne blott.

⁵⁷ Riksdagens protokoll 2003/04: 128, tisdag den 15 juni,
http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Kammaren/Protokoll/Riksdagens-protokoll-2003041_GR09128/
Besökt: 2012-05-28

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Human Rights Watch (HRW), *"Empty promises:”* Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 36

⁶⁰ Human Rights Watch (HRW), *Still at Risk:* Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2005 vol. 17 No. 4(D), 62

⁶¹ Ibid, 58

Behandlingen som männen mottogs av i Egypten visar på uppenbara brister i det svenska övervakningssystemet och att den svenska regeringen brutit mot nonrefoulement principen i tortyrkonventionen.⁶²

Trots att Sverige visar på ovetande i frågan om tortyr i Laila Freivalds svar, tyder den svenske ambassadörens rapport till UD på det motsatta.

Efter det att El Zary släppts ur fängelset var han långt ifrån en fri man. Han var ständigt under bevakning och hade underrättelsetjänstens ögon på sig. Han kunde varken lämna sin hemby eller träffa journalister eller advokater utan att riskera repressalier. Först nu efter revolutionen under den arabiska våren 2011 känner han sig trygg nog för att berätta sin historia.⁶³

Att inte ens kunna leva som en fri man efter att man frisläppts är ännu ett tecken som pekar på att Egypten inte är ett land att lita på när det kommer till denna typ av ärende, något som företrädarna för Sverige borde vara mer än väl medvetna om.

För att misstänkas som terrorist krävs inte mycket till bevis. Minsta misstanke räcker för att man skall utsättas för så kallade "renditions", det vill säga när CIA hämtar terroristmisstänkta i länder runt om i världen och flyger dem till länder vars underrättelsetjänster de samarbetar med. I detta fall var det Egypten, men det kan också vara Libyen, Marocko och Jordanien, länder där tortyr och inhuman behandling är vardag. På så sätt behöver amerikanerna själva inte smutsa ner sina händer och strida "direkt" mot tortyrkonventionen.⁶⁴

Som Thomas Hammarberg säger i SVT:s "Uppdrag Granskning, Egyptenaffären: Brevet från Mubarak"⁶⁵ så är det i många fall dessa odemokratiska metoder som terroristerna är ute efter, just för att bevisa att vi i väst inte är så demokratiska som vi försöker förespråka. Att använda dessa medel är därför att gå i terroristernas fälla och tillfredställa dem genom att avvisa och tortera människor som genom att ha gjort opposition mot diktatorer blir offer för odemokratiska medel av demokratier. Detta är

⁶² U.N.T.C Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT), New York 10 december 1984, art. 3

⁶³ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>), (tid ca: 12:00/58:53)

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid,(tid ca: 45:00/58:53)

något som helt går emot våra grundläggande principer och helt plötsligt har terroristerna vunnit.

För El Zary och Agizas del har det visat sig att de har haft ledande befattningar i islamistiska grupper. De har anklagats för mord i samband med dessa men inga åtal har väckts och inga konkreta bevis redovisats vilket inte heller lett till någon formell anklagelse. De båda erkänner att de varit en del av dessa organisationer i opposition mot president Mubarak men att de hoppade av när våld blev ett medel. Ett annat stort problem som följts av detta är att al-Qaidas nuvarande ledare Ayman al-Zawahiri också påstås varit en del av samma islamistiska grupper och nu är terroristledare för världens mest fruktade terroristorganisation. Slutsatsen verkar då bli att El Zary och Agiza därmed också måste vara terrorister.⁶⁶

Det här handlar om att generalisera en grupp människor vars mänskliga rättigheter tas ifrån dem. Att bekämpa terrorismen är både viktigt och komplext men diplomatiska garantier verkar inte vara rätt väg att gå.

Till följd av diplomatiska garantier avvisade Sverige två män som sedan isolerades och torterades. Till sitt försvar säger de svenska myndigheterna att de har besökt männen 25 gånger, dock missade de att de inte gjorde ett enda besök under männens fem första veckor i fängelse. Under de fem veckorna hölls männen isolerade.⁶⁷ Även om Sverige försökte "se efter" männen genom månatliga möten med den svenske ambassadören är det historiskt sett väldigt naivt att tro att inplanerade möten som ej hålls privat ska vara givande i ett sådant här ärende.

Från Egyptens sida iscensatte man mer eller mindre ett komfortabelt liv för männen i fängelset och det som den svenske ambassadören fick se visade sig vara av väldigt låg sanningshalt. Man gav sken av human behandling men gav precis det motsatta. Borde man inte lärt sig att övervakade möten kan undanhålla en hel del av sanningen? Eller var man egentligen inte intresserad av sanningen då det skulle ge Sverige komplexa konsekvenser?

⁶⁶ SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>)

⁶⁷Human Rights Watch (HRW), *Still at Risk: Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture*, April 2005 vol. 17 No. 4(D), 61

De svenska tjänstemännen led uppenbarligen av brist på erfarenhet när det kom till att känna igen tecken på misshandel och tortyr eller så valde man hellre förnekelsens väg. Att de svenska tjänstemännen misslyckades med att över huvud taget genomföra privata besök förtäljer inte historien, naturligtvis skulle männen under privata omständigheter haft lättare att tala om sina upplevelser i Masra Torafängelset.⁶⁸

Sverige misslyckades också med att få Agizas fall att återupptas i en rättegång där internationell standard efterlevdes. Egyptiska myndigheter beordrade på nytt en rättegång men även denna i en militär tribunal där rättvisa rättegångar ej tillgodoses.⁶⁹

Det var med andra ord inte bara försäkringarna mot tortyr man bröt mot, utan också försäkringarna om en rättvis rättegång vilket slutade med att Agiza dömdes där internationellt erkända rättssäkerhetsgarantier är betydligt förenklade.⁷⁰

Agiza fick ingen chans att försvara sig själv, inte ens till att förbereda ett försvar, undersöka vittnen och sen heller inte överklaga till en oberoende domstol.⁷¹

I en radiointervju i december 2004 påstod dåvarande statsministern Göran Persson att Agizas rättegång ändå var trovärdig eftersom El Zary blivit släppt av samma organ. När man påminde statsministern om att El Zary aldrig ens hade varit i rättegång men blev frisläppt först i oktober 2003, bad han om ursäkt.⁷² Uttalanden som dessa från den svenska regeringen gör att funderingarna kring om Sverige egentligen visste vad de höll på med växer. Otroligt pinsamt för Sveriges internationella anseende.

Anledningarna till att detta fall anses vara det mest kontroversiella när det kommer till diplomatiska garantier med en europeisk stat inblandad tycks bara bli fler och fler.⁷³

Den diplomatiska garantin var egentligen inget mer än ett undertecknat papper och att godkänna detta var i princip detsamma som att ge sitt godkännande till tortyr.

I Svt:s "Uppdrag granskning: Egyptenaffären – Brevet från Mubarak" drar en man en liknelse mellan att skicka hem ett barn till en pedofil med försäkran från pedofilen att

⁶⁸ Human Rights Watch (HRW), *"Empty promises:"* Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D), 35

⁶⁹ Ibid, 36

⁷⁰ Human Rights Watch, *Still at Risk:* Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2005 vol. 17 No. 4(D), 60

⁷¹ Ibid, 61

⁷² Ibid, 62

⁷³ Ibid, 57

inte utöva övergrepp på just det barnet, och att avvisa en individ som riskerar tortyr till ett land där tortyr förekommer med försäkran om att det inte skall ske just den individen.⁷⁴ Jag håller med honom. Diktatorn, Mubarak, som Sverige föraktar idag, samarbetade man intimt med igår, det är anledningen till att det som hände faktiskt hände.⁷⁵

3 Analys på Sveriges främsta rikstidningars första skildring av fallen El Zary och Agiza

Att fallen tagit upp stor plats i media generellt är knappast förvånande för något som kallats för Sveriges största politiska skandal på årtionden. I första delen använder jag mig av SVT:s Uppdrag Granskning, och stor uppmärksamhet riktades också mot Kalla Fakta och deras reportage "Utvisningen av egyptierna" 2005, som Fredrik Laurin, Joachim Duvfermark och Sven Bergman fick stora journalistpriset för i kategorin "Årets Avslöjande".⁷⁶ Men det intressanta i den här diskursanalysen är inte vad som skedde så långt efter det att avvisningen verkställdes, utan snarare det som blev de första reaktionerna i svensk media. För att få en överblick anpassad efter uppsatsens omfång görs diskursanalysen utifrån de första artiklarna som publicerades i fem av Sveriges främsta rikstidningar, Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Sydsvenskan.

3.1 Skildring av Sverige, bov eller hjälte?

Något som i stora drag är gemensamt för samtliga artiklar är att det riktas stor kritik mot den svenska regeringen. Man märker att rapporter från Amnesty International (AI) och Human Rights Watch (HRW) satt sin prägel på artiklarna och att tiningarna har valt att vinkla sitt budskap snarare efter vad de säger, än efter regeringens uttalanden.

En av de första artiklarna, som publicerades i Svenska Dagbladet 2002-01-18, avslöjas redan i rubriken "Väst på väg att acceptera tortyr", hur storn förhåller sig till Sveriges agerande. I ingressen görs det ännu tydligare när man skriver att Sverige och andra

⁷⁴SVT Uppdrag Granskning, "Egyptenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>), (tid ca: 08:30/58:53)

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Bonnier, <http://www.bonnier.se/sv/content/vinnare-av-stora-journalistpriset-2005> Besökt: 2012-05-23

länder är beredda att åsidosätta mänskliga rättigheter i jakten på terrorismen. Man får en första hint av att de ändå vill påpeka att det inte bara är Sverige utan även andra länder som är boven i dramat, men följande mening byggs på att två advokater påpekar att Sverige till och med går före andra länder. Det visar sig att en av artikelns författare är El Zarys juridiska ombud. De båda författarna är förvånade över att det var den dåvarande regeringen som skulle bli garant för Sveriges folkrättsliga principer. El Zarys juridiska ombud frågar sig hur det kan vara möjligt och betonar att han aldrig varit med om något liknande under de 26 år han verkat som ombud i asylärenden. Jakten på terrorism och mänskliga rättigheter är begrepp som ställs emot varandra för att visa på att Sverige nu verkar som föredöme för hur man kan sätta mänskliga rättigheter ur spel för att komma vad man tror är slutet på terrorismen närmare. Man riktar stark kritik mot regeringens förfarande och visar på brister när det kommer till diplomatiska garantier. Man tar bland annat upp exemplet Chahal vs. Storbritannien som gällde en indier som Storbritannien ville avvisa på grund av hot mot den nationella säkerheten, tillbaka till Indien där han riskerade att utsättas för tortyr. Fallet togs upp i Europadomstolen där man kom fram till att sådana garantier inte utgjorde ett verkligt skydd mot tortyr och att förbudet mot tortyr är av den fundamentala sorten att de inte under några omständigheter får brytas mot. Den svenska regeringens hemlighetsmakeri poängteras och det faktum att på grund av det, fick EL Zary och Agiza aldrig någon chans att pröva sina fall inför Europadomstolen.⁷⁷ Sverige framställs alltså som lite värre.

Advokaterna skriver att de är "ytterligt" oroad över att stater i väst ifrågasätter det totala förbudet mot att skicka någon mot tortyr, för att verkligen betona hur oroväckande dessa fallen bör tas. Vidare skriver de att regeringen "diskvalificerat" sig som beslutsfattare i denna typ av ärenden, att regeringen absolut inte borde ha någonting med sådant här att göra. De avslutar med att skriva att terrorism bör bekämpas, men inte med medel som motsätter sig de demokratiska grundpelarna.⁷⁸ En betoning på att de inte är för terrorism, men heller inte emot mänskliga rättigheter. Det faktum att det är en av de utsatta människans advokater som först får sin röst hörd, styr diskursen i en rätt klar riktigt, det här handlar inte om terrorism och

⁷⁷ De Geer, Sten och Jönsson, Kjell, "Väst på väg acceptera tortyr", Svenska Dagbladet 2002-01-18

⁷⁸ Ibid.

säkerhetspolitik utan om fundamental internationell rätt och mänskliga rättigheter, en diskurs som de andra tidningarna också väljer att spå vidare på.

Kritiken mot regeringen spinner som en röd tråd mellan artiklarna. Åsa Lindeborg på Aftonbladet tar sin kritik mot regeringen så långt att hon påstår att inte ens Nelson Mandela idag skulle få uppehållstillstånd i Sverige.⁷⁹ Man märker att missnöjet är stort och besvikelsen över att Sverige svikit sina internationella förpliktelser ligger som en skugga över det som är skrivet. Bland annat nämns AI:s årsrapport från 2003 i Expressen 2004-05-26, där man poängterar att Sverige är det land som fått värst recensioner av de nordiska länderna.⁸⁰ Att man är den värsta boven bland sina grannar, där standarden bör ligga på samma nivå. Man ser en trend i att påpeka att Sverige är av den värsta sorten.

Redan i Dagens nyheter 2002-05-28 nämns en av AI:s årsrapporter där Sverige får stark kritik för sitt agerande i ärendet.⁸¹

I Dagens Nyheter 2002-12-19, skriver man att nästa gång Sverige misstänker någon asylsökande för terrorism kan man hålla dem i förvar medans asylprövning görs, men att i detta fall är det för sent och nu sitter två män och blir torterade i Egypten. I artikeln finns också indikationer från AI:s Sverigesektion som talar för att flera länder tagit intryck av Sveriges agerande och gör nu samma sak.⁸²

Ännu en pik som tyder på att Sverige hade förväntningar på sig att sköta ärenden som dessa på ett snyggare sätt och inom ramen för internationell rätt men att de nu blivit förebilder för det raka motsatta.

Regeringens initiativ till garantier från Egypten indikerar på att man ändå var väl medveten om att tortyr förekommer, annars hade garantierna varit överflödiga. I sydsvenskan har man citerat Agizas juridiska ombud Bo Johansson:

”Regeringen utverkade garantin så att avvisingarna inte formellt skulle strida mot FN:s

⁷⁹ Lindeborg, Åsa, ”Terrorist? Vem? Du?”, Aftonbladet 2004-05-17

⁸⁰ TT, ”Hård kritik mot Sverige i Amnestys årsrapport”, Expressen 2004-05-26

⁸¹ Mattsson, Susanna, ”Utlämning av egyptier kritiserar”, Dagens Nyheter 2002-05-28

⁸² Meri, Tiina, ”Stegvis förskjuts värderingar”, Dagens Nyheter 2002-12-19

tortyrkonvention eller Europakonventionen, men utan att kräva av egyptierna en preciserad plan för vidare rättsprocess, behandling och var de skulle hållas fängslade”.⁸³

Ett återkommande inslag är den suspekta synen på vad regeringen egentligen ville åstadkomma, vilket redan uttalas i rubriken till den artikel där Bo Johansson finns citerad. Den lyder nämligen ”Misstro mot utredningen av tortyr”. Man menar att Sverige och Egypten bör ha ett gemensamt intresse för att visa att de diplomatiska garantierna hållits. Något som inte verkar intressera varken den ena eller den andra staten.

3.2 Skildring av El Zary och Agiza, människor eller terrorister?

El Zary och Agiza benämns aldrig som terrorister men ofta som ”terroristmisstänka asylsökande egyptier”. Genom att kalla dem detta blir kopplingen mellan terroristmisstänkt och asylsökande efter en stunds läsande, norm. Man reagerar när de plötsligt bara kallas ”asylsökande egyptier”. Även om de faktiskt var terroristmisstänkta blir ”terroristmisstänkt asylsökande egyptier” deras identifikation och när ”terroristmisstänkt” inte nämns är det precis som en del av deras personlighet försvunnit, man börjar undra om det handlar om samma män.

Men oavsett vad de kallats i tidningarna har de fått ett mänskligt värde genom den kritik som hela tiden förs gentemot den svenska staten. I slutändan handlar det här fallet om säkerhetspolitik vs. Mänskliga rättigheter, eller den svenska regeringen vs. El Zary och Agiza.

Även om männen får utstå med att kallas för terroristmisstänkta framstår de som människor i kontext till det fokus som läggs på mänskliga rättigheter, för i detta fall är det just de här två herrarna som är bärarna av de rättigheter som diskuteras.

”Våldet mot civila är inte terrorismens enda fara. Hotet mot människor och deras frihet är också den smygande utveckling där rättsprinciper sätts ur spel. Det är vad terrorister utnyttjar”, skriver Tiina Meri i Dagens Nyheter 2002-12-19.⁸⁴ På ett sätt blir El Zary och

⁸³”Misstro mot utredningen av tortyr”, Sydsvenskan 2004-05-23

⁸⁴ Meri, Tiina, ”Stegvis förskjuts värderingar”, Dagens Nyheter 2002-12-19

Agiza snarare en del av ett större sammanhang än personifierade. De figurerar som exempel av någonting som är mycket större än deras enskilda fall.

En del av en artikel som riktar oron direkt till männen och inte till situationen som helhet är när AI:s svenska sektion i Aftonbladet 2001-12-20, uttalar sig om att männen är i stor fara. Detta innan männen ens kommit att nämnas vid namn i tidningarna. Männen avvisades med hänvisning till undantagsparagrafen i FN:s flyktingkonvention och vidare i artikeln försäkrar UD:s statssekreterare för bistånd och migration, Gun-Britt Andersson att Sverige anser att garantierna från Egypten är trovärdiga och att det inte är meningen att konventionen ska hjälpa personer att undgå straff. Hon säger också att även om regeringen kan ta ifrån "sådana här personer" flyktingstatus, kan man ej avvisa dem om de riskerar tortyr.⁸⁵ Oron över männen blir på ett sätt överkörd av Gun-Britt Andersson i slutet av artikeln.

Men till största del målas männen upp som offer till följd av Sveriges agerande. Offer med rätt till mänskliga rättigheter. I Expressen 2003-06-13, frågar man sig vad Agizas uppgifter om tortyr egentligen ledde till för åtgärder hos UD. Man besvarar själv frågan med "inga". Uppgifterna besvarades med total ignorans från Sverige. Sedan står att Carl Söderbergh på AI:s svenska sektion anser att det är väldigt oroväckande att Sverige och UD tar så lätt på saken.⁸⁶ Något som genomsyrar hela ärendet och processen från den dagen beslutet togs, tills den dag det offentliggjordes är just ignoransen och oviljan från Sveriges sida.

3.3 Sammanfattning och diskussion

Det råder ingen större tvekan om i vilken riktning tidningarna valt att leda historien. Även om vissa försök görs till att bedriva något slags försvar för Sveriges del, trycks det ofta ner av att man citerar någon från AI, HRW eller någon av de internationella förpliktelser som Sverige är bundna till.

Helhetsbilden av Sverige som boven i dramat tyder på politiskt missnöje i ärendet. Även om fallen visar på att Sverige brukat odemokratiska medel i jakten på terrorismen, har

⁸⁵ Olander, Karin, "Terroristmisstänkta egyptier avvisade från Sverige", Aftonbladet 2001-12-20

⁸⁶ Holmén, Christian, "Utvisad från Sverige kan ha torterats", Expressen 2003-06-13

media genom att låta båda sidor göra sig hörda, visat på ett demokratiskt styrelseskick, även då man på ett sätt vinklat artiklarna och betonat internationell rätt före säkerhetspolitik. Hade samma fall tagits upp av media i en diktatur hade diskursen förmodligen tagit en mer nationell riktning.

Utan denna typ av "öppen" media hade vi levt i ovisshet vad gäller El Zary och Agiza, och alla andra hemskheter runt om i världen också för den delen. Tack vare våra tidningar och andra medier har vi ett forum där både beslutsfattarna och deras beslut kan granskas och komma upp till ytan och därmed kan aktörerna sedan påverka den politiska agendan.⁸⁷

Denna typ av granskning och förmedling ger oss också som Laclau och Mouffe säger, kunskap om de relationer vi har gentemot varandra både som individer och stater. Terroristerna är "dem" men vi måste se på oss alla som "oss" eller "vi", terroristerna inkluderade, för att internationell rätt och mänskliga rättigheter ska efterlevas. Så länge ett "vi" och "dem" förespråkas spricker relationen till de grundläggande värderingar vi är bundna att följa.

Här redovisas vikten av medias roll i namnet av mänskliga rättigheter. Tillsammans med olika NGO:er, institutioner och medier kan vi nå ut till alla politiska aktörer och göra missöden som dessa offentliga. Det kan svida för Sverige, men för El Zary, Agiza och alla andra som misstagits för terrorister, är detta en viktig komponent för att göra det svårare för stater att begå brott mot internationell rätt och mänskliga rättigheter. Vi borde förespråka gemenskap framför utanförskap och visa oss starka tillsammans i stället för att ta lagen i egna händer med hjälp av diplomatiska garantier.

4 Avslutning

Under tidens gång har frågeställningen förändrats och så som slutresultat blev, var inte som det först var tänkt. Det mest komplicerade har varit att hitta bra material, inte för att det varit en bristvara, utan för att det funnits i överflöd och därför varit svårt att begränsa sig. Avslutningen innefattar de resultat, slutsatser och tankar som jag kommit

⁸⁷Strömbäck, Jesper, *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*, Stockholm: SNS förlag 2009, 10

fram till efter att ha gjort min analys. Således omfattar det svaren på min slutgiltiga frågeställning och syftet med hela uppsatsen.

4.1 Slutsatser

Utifrån min analys och mitt granskande av fallen kan jag fastställa att Sveriges företrädare hamnade i en otroligt komplex situation den dagen då det kom till deras vetskap att El Zary och Agiza som nu befann sig på svensk mark, var efterlysta som terroristmisstänkta i hemlandet Egypten. De ställdes inför ett val; att ta krafttag i jakten på terrorismen eller respektera värderingarna kring mänskliga rättigheter. Under det politiska klimat som rådde efter 11 september var trycket stort på att förint terroriseringen. Med FN:s säkerhetsråds resolution nr 1373 och EU:s rambeslut om bekämpandet mot terrorism inom EU i ryggen valde man att avvisa El Zary och Agiza. För att inte bryta mot nonrefoulementprincipen gjorde man också upp diplomatiska garantier med Egypten angående att männen skulle undgå tortyr.

Sverige ville inte reta upp någon och trodde sig därför ha hittat den ultimata lösningen, en slags medelväg. Med en avvisning och diplomatiska garantier borde man tillfredsställa alla parter, något som på ett sätt känns som Sverige personifierat genom historien. Ändå lyckades man göra internationella samfund och organisationer besvikna.

Garantierna visade sig inte vara mycket värda och Sverige var snart en betydande part i ett grovt brott mot internationell rätt.

Dock var detta inget Sverige själv ville påstå sig vara. Som Laila Freivalds sa (s.20) så är det orimligt att påstå att Sverige är boven i dramat. Sverige hade ett avtal med Egypten som Egypten bröt, alltså ligger brottet mot tortyr på Egyptens ansvar.

Hur man än vrider och vänder på det kan man dock inte undgå det faktum att Sverige bröt mot tortyrkonventionen och nonrefoulementprincipen. Oavsett hur man tyder Säkerhetsrådets resolution 1373 eller Europarådets rambeslut angående bekämpandet av terrorism inom EU, legaliserar inte detta att skicka någon mot tortyr. Min slutsats blir därför att Sveriges argument därmed bör urholkas och likaså de diplomatiska garantierna även om jag nu fått en större förståelse för hur företrädare för Sverige tänkte i sitt beslutsfattande.

Till följd av beslutet har en hel del konsekvenser uppstått. Inte bara fysiska och psykiska men för El Zary och Agiza personligen, utan Sveriges agerande har också verkat som "föredöme" för andra stater att agera likadant och utsätta fler människor för denna typ av inhumana behandling. Sverige har blivit ett slags europeiskt prejudikat, något som vanligtvis inte sammanlänkas med lilla landet lagom och så heller inte borde.

Genom diskursanalysen kan vi dra slutsatsen att både omvärldens och det egna samhällets syn på Sveriges respekt för mänskliga rättigheter kan ha påverkats i negativ mening då det tydligt poängteras att Sverige inte följt de internationella förpliktelser de bundit sig till. Man tycker sig känna av en viss underton av besvikelse i det som är skrivet och kritiken är det som fått mest fokus och är därmed troligtvis också det som i högsta grad nått ut till folket.

4.2 Avslutande diskussion

Det här är ett ärende som ses/sågs ur två olika perspektiv. Regeringen valde att se på det hela utifrån en säkerhetspolitisk diskurs medans media samt en stor del av omvärlden såg det hela genom en internationell diskurs med ögonen på mänskliga rättigheter. Problemtiken som jag ser det kommer ur att den demokratiska aspekten får sig en törn. En central punkt har varit att diskutera huruvida vi kan bekämpa terrorism utifrån demokratiska åskådningar och att den svenska regeringen i detta fall helt satte de prioriteringarna åt sidan för att i stället släcka amerikanernas blodtörst efter terrorister. Jag är helt säker på att USA inte är det enda landet med en stor vilja om att leva i en värld utan terrorister, men med de medel som idag används är internationell rätt och mänskliga rättigheter till synes överflödiga. Likaså den demokratiska läran och vikten av att sprida den vidare. Fokus sätts på helt fel mål och mänskliga rättigheter liksom bärarna av dem, i det här fallet El Zary och Agiza, hamnar i kläm. Oavsett om det visat sig att El Zary och Agiza faktiskt gjort sig skyldiga till terroristbrott får ej nonrefoulmentprincipen brytas. Vidare Sverige lyckats kasta ut två terrorister är det fortfarande inget de internationella samfunden skulle hurra för. Att ett land som Sverige som identifierar sig med mänskliga rättigheter, blir en bricka i det här odemokratiska spelet gör att synen och respekten för de värderingar angående mänskliga rättigheter vi har, urholkas. Vem vill tro på någon som säger en sak och gör en annan? Att skylla ifrån

sig är att ta världspolitiken till sandlådenivå och det är inte dit vi vill flytta den politiska arenan. Det är att förkasta den internationella gemenskap vi byggt upp.

Ingen av medlemsländerna i internationella samfund så som FN står officiellt för odemokratiska medel, men när demokratiska stater tar den internationella rätten i egna händer är det varken internationellt eller rätt längre.

Medans den internationella diskursen inkluderar alla individer och deras rätt till mänskliga rättigheter via internationella överenskommelser, fungerar den säkerhetspolitiska diskursen som en exklusionsmekanism som definierar vem som ingår och inte ingår i den rättssäkra gemenskapen. I fallen med El Zary och Agiza exkluderades de från den gemenskapen och då också från de mänskliga rättigheterna.

Så länge begrepp som sekretess, säkerhet och terrorism går före internationell rätt och mänskliga rättigheter på den internationella politiska arenan, vill jag citera Yosri Fouda, egyptisk journalist och programledare:

"Ett ord, hyckleri, men ett annat ord är... politik."⁸⁸

⁸⁸ SVT Uppdrag Granskning, "Egyttenaffären: Brevet från Mubarak", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>), (tid ca: 13:00/58:53)

Referenser

Litteratur

Flyghed, Janne (red.) & Hörnqvist, Magnus (red.), *Laglöst Land – Terroristjakt och Rättssäkerhet i Sverige*, Stockholm: Ordfront, 2003

Gray, Kevin R, "Expulsion of suspected terrorists-obligation of non-refoulement-absolute prohibition of torture and inhuman or degrading treatment", *The American Journal of International Law*, 07/2008, Vol. 102, Nr. 3, pp. 616-622

Sandesjö, Håkan & Wikrén, Gerhard, *Utlänningslagen med kommentarer*, 6 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik, 1999

Skoglund, Lena, "Diplomatic Assurances Against Torture – An Effective Strategy? A Review of Jurisprudence and Examination of the Arguments", *Nordic Journal of International Law*, 10/2008, Vol. 77, Nr. 4, pp. 319-364

Strömbäck, Jesper, *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*, Stockholm: SNS förlag 2009

Winther Jörgensen, Marianne & Phillips, Louise (Svensk översättning: Sven-Erik Torhell), *Diskursanalys som teori och metod*, Svensk utgåva: Lund: studentlitteratur 2000

Konventioner, resolutioner, beslut och lagar

Europarådets rambeslut av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism inom EU (2002/475/RIF) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002F0475:20081209:SV:PDF>)

Besökt: 2012-05-28

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR) Rom 4 juli 1950

United Nations Security Council Resolution 1373, 28 september 2001

U.N.T.C Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT), New York 10 december 1984

U.N.T.C Convention Relating to the Status of Refugees (CRSR), Genève 28 juli 1951

U.N.T.C International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), New York 16 december 1966

SFS 1998:204. *Sekretesslagen*. Stockholm, Justitiedepartementet L6 (Numera Offentlighets- och sekretsslag (2009:400))

Övrigt referensmaterial

Aftonbladet:

Olander, Karin, "Terroristmisstänkta egyptier avvisade från Sverige", 2001-12-20

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article50583.ab> Senast besökt 2012-05-29

Lindeborg, Åsa, "Terrorist? Vem? Du?", 2004-05-17

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article50583.ab> Senast besökt 2012-05-29

Bonnier, <http://www.bonnier.se/sv/content/vinnare-av-stora-journalistpriset-2005>

Besökt: 2012-05-23

Dagens Nyheter:

Mattsson, Susanna, "Utlämning av egyptier kritiserar", 2002-05-28

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/utlamning-av-egyptier-kritiserar> Senast besökt 2012-05-29

Meri, Tiina, "Stegvis förskjuts värderingar", 2002-12-19

<http://www.dn.se/ledare/signerat/stegvis-forskjuts-varderingar> Senast besökt 2012-05-29

Expressen:

Holmén, Christian, "Utvisad från Sverige kan ha torterats", 2003-06-13

<http://www.expressen.se/nyheter/utvisad-fran-sverige-kan-ha-tortrats/> Senast besökt 2012-05-29

TT, "Hård kritik mot Sverige i Amnestys årsrapport", 2004-05-26

<http://www.expressen.se/nyheter/hard-kritik-mot-sverige-i-amnestys-arsrapport/> Senast besökt 2012-05-29

Human Rights Watch, "*Empty promises:*" Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2004 vol. 16 No. 4(D)

Human Rights Watch, *Still at Risk:* Diplomatic Assurances No Safeguard against Torture, April 2005 vol. 17 No. 4(D)

Riksdagens protokoll 2003/04:128 tisdagen den 15 juni

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Kammaren/Protokoll/Riksdagens-protokoll-2003041_GR09128/ Besökt: 2012-05-28

Svenska Dagbladet:

De Geer, Sten och Jönsson, Kjell, "Väst på väg acceptera tortyr", 2002-01-18

http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/vast-pa-vag-acceptera-tortyr_39711.svd Senast besökt 2012-05-29

Sydsvenskan:

"Misstro mot utredningen av tortyr", 2004-05-23

<http://www.sydsvenskan.se/sverige/misstro-mot-utredning-av-tortyr/> Senast besökt 2012-05-29

SVT Uppdrag Granskning, "*Egyptenaffären: Brevet från Mubarak*", sändes: 5 oktober, 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=rUodIDCNLH4>), 58:53 min.